

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/591/2014
Identifikačné číslo spisu: 1213204547
Dátum vydania rozhodnutia: 19.08.2015
Meno a priezvisko: JUDr. Lubor Šebo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2015:1213204547.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa L. Y., bytom L., zastúpeného JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom, so sídlom v Prešove, Jesenná č. 8, proti odporčkyni Národná diaľničná spoločnosť, a. s., so sídlom v Bratislave, Mlynské nivy č. 45, zastúpená JUDr. Renátou Barbušovou, advokátkou, so sídlom v Bratislave, Štúrova č. 13, o náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 9 C 47/2013, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 26. mája 2014 sp. zn. 2 Co 401/2014, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 26. mája 2014 sp. zn. 2 Co 401/2014, ako aj uznesenie Okresného súdu Bratislava II zo 7. októbra 2013 č. k. 9 C 47/2013 - 168 z r u š u j e a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava II uznesením zo 7. októbra 2013 č. k. 9 C 47/2013 - 168 zastavil konanie. Odporcovi náhradu trov konania nepriznal. Rozhodol tak z dôvodu, že navrhovateľ napriek splatnosti súdneho poplatku za podanie návrhu a právoplatnému rozhodnutiu, ktorým nebolo priznané navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov, súdny poplatok za návrh vo výške 16.596,50 Eur nezaplatil.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 26. mája 2014 sp. zn. 2 Co 401/2014 uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil. Poukázal na to, že navrhovateľ sa žalobným návrhom domáhal aby súd uložil odporcovi povinnosť zaplatiť mu 335.274,90 Eur s 8,75 % úrokom z omeškania od 22. februára 2013 do zaplattenia. Navrhovateľ na základe jeho žiadosti nebol oslobodený od súdnych poplatkov a napriek riadnej doručenej výzve a poučení o následkoch nezaplattenia súdneho poplatku, súdny poplatok za podanie návrhu nezaplatil .

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie navrhovateľ. Prípustnosť dovolania odôvodnil od § 237 písm. f/ O.s.p. Poukázal na to, že súdny poplatok za podanie návrhu vo výške 16.596,50 Eur uhradil 7. apríla 2014, ktorú skutočnosť oznámil listom zo 14. apríla 2014 aj s prílohou výpisu z účtu, ktorý preukazoval uhradenie sumy vo výške 16.569,50 Eur súdu prvého stupňa. Je toho názoru, že

odvolací súd nesprávne rozhodol, ak potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, lebo súdny poplatok v celej výške zaplatil skôr než odvolací súd napadnutým rozhodnutím rozhodol o odvolaní navrhovateľa. Týmto konaním odvolací súd odoprel navrhovateľovi prístup k spravodlivosti. Žiadal, aby dovolací súd zrušil uznesenie odvolacieho súdu, ako aj uznesenie súdu prvého stupňa a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Domáhal sa aj trov dovolacieho konania vo výške 2.652,43 Eur za dva úkony právnej služby.

Odporkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhovateľa posúdenie prípustnosti dovolania, ako aj posúdenie skutočností a tvrdení, ktorými odôvodnil dovolanie ponechala na dovolací súd. Vyjadrila sa v prípade úspechu navrhovateľa k jeho uplatneným trovám v dovolacom konaní, kde navrhla postupovať podľa § 150 ods. 1 O.s.p. a trovy dovolacieho konania navrhovateľovi nepriznať. Poukázala najmä na to, že podaním odvolania navrhovateľom nešlo o ochranu jeho subjektívnych práv, ale o úplne zjavné zneužitie práva. Domáhala sa taktiež trov dovolacieho konania, ktoré si uplatnila za dva úkony právnej služby vo výške 1.994,19 Eur.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), prejednal dovolanie bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľa je prípustné a dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Pokiaľ dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 O.s.p.), alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Dovoláním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nemá znaky vyššie uvedených uznesení. Odvolací súd totiž nezmenil a ani nepotvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa s tým, že by vo výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné. V danej veci nejde ani o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a ani o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Dovolanie žalobcu preto podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné, sa dovolací súd zamerával predovšetkým na okolnosti, ktoré dovolateľ v dovolaní namietal.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa

účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu znemožňujúci účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo svojom rozsudku z 30. júna 1993 sp. zn. 4 Cdo 70/93, uverejnenom v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 50/1997 vyslovil, že zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku podľa § 10 zákona č. 71/1992 Zb., hoci pre tento postup nebol zákonný dôvod, je odňatím možnosti účastníkovi konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. O takýto prípad ide aj v preskúmvanej veci.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Z ustanovenia § 10 ods. 1 veta prvá a druhá zákona č. 71/1992 Zb. vyplýva, že ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania alebo dovolania, prvostupňový súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.

Podľa § 10 ods. 3 veta prvá zákona č. 71/1992 Zb. prvostupňový súd zruší uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak poplatník zaplatí súdny poplatok do konca lehoty na podanie odvolania.

Zákon o súdnych poplatkoch neupravuje podrobne konanie vo veciach poplatkov na súde prvého stupňa a na odvolacom súde. Preto v prípade, keď jeho ustanovenia neobsahujú inú úpravu, použijú sa pre poplatkové konania primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (§ 14 zákona č. 71/1992 Zb.), avšak len vtedy, ak použitie jeho ustanovení nie je vylúčené samou povahou prejednávanych vecí. Osobitným ustanovením poplatkového konania je ustanovenie § 10 ods. 3, podľa ktorého ak sa poplatok zaplatí do konca lehoty na odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, súd prvého stupňa toto uznesenie zruší. Súd tak urobí len vtedy, ak súdny poplatok bol zaplatený do konca lehoty na odvolanie včas a riadne. To znamená, že ak poplatok bol zaplatený po uplynutí lehoty na odvolanie, súd prvého stupňa už sám nemôže zrušiť svoje zastavujúce uznesenie a ak toto uznesenie nadobudne právoplatnosť z dôvodu, že proti nemu nebolo podané odvolanie, dňom nadobudnutia právoplatnosti poplatková povinnosť poplatníka zanikne (§ 5 ods. 2).

Ako bolo vyššie uvedené na konanie vo veciach poplatkov, ak tento zákon neustanovuje inak, platí primerane Občiansky súdny poriadok (§ 14 zákona č. 71/1992 Zb.).

Ak zákon neustanovuje inak, rozhoduje súd uznesením. Uznesením sa rozhoduje najmä o podmienkach konania, o zastavení alebo prerušení konania, o odmietnutí návrhu na začatie konania, o zmene návrhu, o späťvzátí návrhu, o zmieri, o trovách konania, ako aj o veciach, ktoré sa týkajú vedenia konania (§ 167 ods. 1 O.s.p.).

Z ustanovenia § 167 ods. 2 O.s.p. vyplýva, že ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Podľa § 154 ods. 1 O.s.p. pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z obsahu spisu zistil, že navrhovateľ cestou právneho zástupcu bol vyzvaný výzvou zo 7. marca 2013 (č. l. 86 a 167) na zaplatenie súdneho poplatku za návrh. Navrhovateľ súdny poplatok do rozhodnutia súdu prvého stupňa o zastavení konania zo 7. októbra 2013 nezaplatil. Voči rozhodnutiu súdu prvého stupňa podal včas odvolanie. Navrhovateľ súdny poplatok zaplatil na účet súdu 8. apríla 2014 (oznámenie o zaplatení súdneho poplatku zo 16. apríla 2014 na č. l.

185, záznam o zložení súdneho poplatku na č. l. 200 spisu). Odvolací súd uznesenie, ktorým rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil, vydal 26. mája 2014 t. j. v čase, kedy už súdny poplatok navrhovateľ zaplatil a bolo zo spisu známe, z podania právneho zástupcu navrhovateľa zo 16. apríla 2014, že súdny poplatok už bol uhradený.

Dovolací súd dospel preto k záveru, že ak za tohto stavu ak odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku za návrh, zaťažil konanie vadou uvedenou v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p. a odňal navrhovateľovi možnosť konať pred súdom.

Zákon o súdnych poplatkoch neupravuje situáciu, ak poplatková povinnosť za návrh na začatie konania nie je splnená do konca lehoty na odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania podľa § 10 ods. 1 a proti tomuto uzneseniu bolo včas podané odvolanie oprávnenou osobou - poplatníkom. V tomto prípade treba v zmysle § 14 primerane použiť ustanovenia prvej hlavy štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku, teda aj ustanovenie § 206 ods. 1 OSP, podľa ktorého ak ten, kto je na to oprávnený, včas podá odvolanie, rozhodnutie nenadobudne právoplatnosť, pokiaľ odvolací súd o odvolaní právoplatne nerozhodne. Podanie odvolania má teda odkladný (suspenzívny) účinok - odkladá sa právoplatnosť uznesenia o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, a tiež devolutívny účinok, to znamená, že oprávnenie rozhodnúť o odvolaní prechádza na odvolací súd. Pre rozhodnutie odvolacieho súdu, rovnako ako pre rozhodnutie súdu prvého stupňa, je v zmysle § 154 ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanoveniami § 167 ods. 2 a § 211 ods. 3 O.s.p. rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Ak poplatník do tohto času poplatkovú povinnosť splní, uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie poplatku nemožno potvrdiť, a to ani v prípade, ak v čase jeho vydania bolo správne a v súlade s ustanoveniami § 10 ods. 1 a 2. Nemožno totiž neprihliadať na to, že v dôsledku podania odvolania poplatníkom a suspenzívneho účinku tohto opravného prostriedku, poplatková povinnosť navrhovateľa naďalej trvá (§ 5 ods. 2 a contrario), a preto ju možno až do rozhodnutia odvolacieho súdu splniť. Na základe uvedeného možno uviesť, že ak navrhovateľ splní poplatkovú povinnosť, ktorá vznikla podaním návrhu na začatie konania, do rozhodnutia odvolacieho súdu o jeho včas podanom odvolaní, odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa o zastavení konania pre nezaplatenie poplatku nemôže potvrdiť. V takom prípade odvolaciemu súdu nezostáva nič iné, ako toto uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (z odôvodnenia rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. augusta 2001, sp. zn. 2 Cdo 6/2001, R 4/2003).

Ustanovenie § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. je podľa dovolacieho súdu potrebné pri gramatickom, systematickom a logickom výklade, ako aj pri zohľadnení jeho ústavnoprávneho rámca, vykladať a aplikovať tak, že ak bola poplatková povinnosť účastníka konania vzniknutá podaním návrhu splnená, hoci aj po uplynutí desaťdňovej lehoty určenej súdom na plnenie, a to pred rozhodnutím odvolacieho súdu o odvolaní voči uzneseniu o zastavení konania, nie je daný zákonný dôvod na potvrdenie uznesenia súdu prvého stupňa o zastavení konania. Len takýto výklad a aplikácia uvedeného ustanovenia súdom je správna, spravodlivá, zákonná a ústavne konformná. Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov konania v spojení s nadmerným tlakom na urýchlenie súdneho konania, nie je podľa názoru dovolacieho súdu, v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu.

Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje aj na závery uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11. apríla 1995 sp. zn. I ÚS 18/95, podľa ktorých pri výklade a uplatňovaní zákonov (rovnako ústavných zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov) treba postupovať tak, aby boli v súlade s ústavou (č.l. 152 ods. 4 ústavy). Preto nie je možné ani Zákon o súdnych poplatkoch uplatňovať tak, aby došlo k porušeniu ústavnoproceného princípu právnej ochrany pred súdmi, kde platí rovnosť všetkých účastníkov, len z dôvodu legislatívnej nejasnosti textu, ktorú možno odstrániť výkladom v zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy.

Ak odvolací súd postupom podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku za návrh, hoci tento bol v čase rozhodovania odvolacieho súdu už zaplatený, nerozhodol správne a znemožnil navrhovateľovi realizáciu práva, aby jeho vec bola prejednaná. Týmto postupom krajský súd odňal navrhovateľovi možnosť konať

pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil ale aj súdu prvého stupňa, ktorým zastavil konanie (243b ods. 1 O.s.p.), a podľa § 243b ods. 2 O.s.p. vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

O trovách dovolacieho konania dovolací súd nerozhodol, napriek tomu, že navrhovateľ mal v dovolacom konaní úspech. Z dôvodu, že dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvého stupňa a vec vrátil na ďalšie konanie, kde súd bude naďalej konať už vo veci samej o trovách dovolacieho konania v zmysle § 243c O.s.p. a § 224 ods. 2 O.s.p. rozhodne súd prvého stupňa v novom rozhodnutí.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok